

GÖTEBORGS UNIVERSITET
UTBILDNINGSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Utbildningsvetenskapliga fakultetskansliet
Ad Berit Malis Helmersson

REMISSVAR
2008-09-15 dnr Ä 2994/08

1 / 4

Kulturdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Betänkandet Föreningsfostran och tävlingsfostran (SOU: 2008:59)

Kulturdepartementet har i remiss 2008-06-11 (Ku2008/1228/MFI) gett Göteborgs universitet i uppdrag att yttra sig över rubricerade betänkande.

Utbildningsvetenskapliga fakulteten har uppdragits av universitetet att handlägga remissen. Övriga fakulteter har getts möjlighet att lämna synpunkter på remissen.

Professor Göran Patriksson, Idrottshögskolan, Göteborgs universitet, har för utbildningsvetenskapliga fakulteten utformat bifogade yttrande, vilket härmed överlämnas såsom Göteborgs universitets yttrande.

Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Mikael Alexandersson
dekanus

Kopia:
Rektor
Registrator
Berörda fakulteter

**Yttrande från Göteborgs universitet över Idrottsstödsutredningens betänkande
”Föreningsfostran och tävlingsfostran. En utvärdering av statens stöd till idrotten”
(SOU 2008:59)**

Det framgår tydligt att utredarna i Idrottsstödsutredningen är idrottsforskare. De är mycket väl förtrogna med ämnet och gör ingående forskningsöversikter på en rad för utredningen centrala områden. Del 1 ”Utgångspunkter” består av fem kapitel som behandlar idrottsrörelsens organisation, sammansättning, statlig idrottspolitik under 1900-talet, relationen mellan idrottsrörelsen och staten samt den statliga idrottspolitikens mål, syften och finansiering. Särskilt kapitel 5 om den statliga politikens omfattning och finansiering är värdefull, då författarna kartlägger och analyserar hela det ”lapptäcke” av olika stödformer som existerar idag. Där läggs en grund för den vetenskapliga utvärderingen av de nuvarande stödssystemen som genomförs i del två av utredningen. Här presenteras också de två centrala teoretiska begrepp – föreningsfostran och tävlingsfostran – som fungerar som analytiska redskap i den fortsatta utvärderingen av speciellt barn- och ungdomsidrotten. Även om det finns poänger (och ibland är nödvändigt) med att använda tudelade begreppspar som dessa, finns det också nackdelar med ett sådant förfaringssätt som att förenklingen av verkligheten blir alltför stor. Detta kan leda till alltför kategoriska slutsatser som t ex på sidan 239 där det slås fast att ”Varje individ ska i sin utveckling endast jämföras med sig själv”. Detta normativa uttalande är omöjligt att genomföra i praktiken, då de flesta individer också jämför sig med andra. Sedan är det en annan sak att jämförelsemomentet med andra inte bör uppmuntras i barnidrotten.

I kapitel nio utvärderas fyra statliga bidragsformers effekter. Inledningsvis diskuteras olika principer att fördela statens stöd. Vad gäller möjligheten att basera fördelningen på kvalitativa bedömningar av olika verksamheters ”faktiska behov” (sid. 275) underskattar utredningen de problem som är förknippade med denna princip.

Utredningens utvärdering av specialidrottsförbundens (SF) verksamhet visar att Riksidrottsförbundets (RF) återrapportering i många avseenden varken följer upp eller redovisar hur specialidrottsförbunden använder sina bidrag och i vilken grad statsbidragets syften uppfylls. Detta är anmärkningsvärt och enbart detta faktum borde vara tillräckligt för att införa ett bättre och effektivare stöd- och utvärderingssystem. Beträffande de övriga utvärderade statliga stöden (LOK-stöd, Handslagssatsningen och stödet till elitidrott) delar vi i stora drag utredningens analyser och slutsatser rörande LOK-stödet och Handslaget. När det gäller elitidrottsstödet kan konstateras att utvärderingen av detta i huvudsak är välgjord. En påtaglig brist är dock att man i analysen av stödet till riksidrottsgymnasierna inte alls beaktar det stora antalet regionala och lokala idrottsgymnasier som växt fram under senare år. En än större brist är att utredningen inte tar upp elitidrottarens (bristande) möjligheter att kombinera idrott med högskolestudier. Detta är en nyckelfråga för svensk idrotts framtida möjligheter att framgångsrikt kunna hävda sig i internationella mästerskapstävlingar. Utredningen borde definitivt ha innehållit förslag om hur man kan underlätta för elitidrottare att kombinera idrott och studier på högskolenivå. Nuvarande regelverk ger i stort inga sådana möjligheter.

Del tre av utredningen innehåller förslag till ny inriktning på statens stöd till idrotten. Förslagen baseras på tre utgångspunkter (sid. 341-342) som kan betraktas som klart relevanta och som Göteborgs universitet (GU) ställer sig bakom.

Enligt nuvarande förordning om statsbidrag till idrottsverksamhet (sid. 349-350) finns det fem villkor som skall uppfyllas för att stöd skall utgå. Utredningen föreslår att paragraf 4 skall formuleras något annorlunda och framför allt vill man inkludera ett barnperspektiv (med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter). Detta förslag är väl övervägt och GU bifaller den nya formuleringen. Dessutom föreslår utredarna att förordningen kompletteras med ett mål rörande elitidrotten. Anledningen till detta är att förordningen saknar uttalade syften om elitidrottslig verksamhet. GU är positiv till utredningens förslag att bidrag ”även ska utdelas för att stödja verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft” (sid. 349). Som framgått tidigare hade det varit värdefullt om utredningen också kommit med förslag till hur man kan underlätta för elitidrottare att kombinera akademiska studier med elitidrottsverksamhet. Regeringen bör skyndsamt tillsätta en utredning som ger förslag i denna fråga eller själv komma med förslag.

Efter en ingående analys av förhållandet mellan staten och idrottsrörelsen kommer utredningen fram till att statens idrottspolitik bör ha formen av ett korporativt samarbete med idrottsrörelsens egna organisationer (10.3 sid. 357). Då utredningens argument är välgrundade tillstyrker GU detta förslag liksom även vissa paragrafer i förvaltningslagen (1986:223) skall göras tillämpliga på RF:s fördelning av statens stöd till idrotten (sid. 365).

Idrottsrörelsen, och speciellt barn- och ungdomsidrotten, har under senare år fått en allt större del av det statliga anslaget från spelmarknaden (AB Svenska spel). Detta har hittills visat sig generera allt större pengar till idrottsrörelsen, men i framtiden är denna finansieringskälla hotad av nya regler från EU och ter sig osäker. Därför tillstyrker GU utredningens förslag om att dagens vinstdelningssystem ersätts av ett nytt (10.4 sid. 370). GU tillstyrker också utredningens förslag att nuvarande bidragsstruktur bör bestå (10.5 sid. 380) och att en utredning bör tillsättas för att studera de kort- och långsiktiga konsekvenserna av att organisationer utanför RF eventuellt kan få statligt stöd (10.6 sid. 398).

Utredningen visade tydligt i sin analys att nuvarande rutiner för uppföljning och utvärdering av idrottspolitiken är otillräckliga. Därför föreslår utredningen ett nytt uppföljningssystem, där RF får ansvaret för att återrapportera till regeringen hur statsbidraget har fördelats och använts och staten skall ha ansvaret för att utvärdera idrottspolitikens resultat (sid. 406). Vilket statligt organ skall då handha utvärderingen av det statliga idrottsstödet? Efter en grundlig analys kommer utredningen fram till att Centrum för idrottsforskning (CIF) är bäst lämpat för uppgiften.

GU anser också att CIF är den statliga aktör som har störst samlad idrottsvetenskaplig utvärderingskompetens och bör få detta uppdrag. Vi stödjer därför förslagen i avsnitt 10, 7, 4 (sid. 407), men menar att de 2 miljoner som årligen skall tillföras CIF för det kontinuerliga arbetet med utvärderingen är för litet. Dessutom måste särskilda medel anslås för de ”fördjupade analyser och kompletterande forskning” som skall vara periodiskt återkommande. Idrottsstödsutredningen analyserar också konsekvenserna av detta uppdrag för CIF:s vidkommande och kommer med förslag (10.7.5 sid. 418). Bland de ändringar som föreslås i CIF:s förordning vill vi särskilt framhålla vikten av att den del av CIF:s anslag som för närvarande utbetalas via RF fortsättningsvis skall fördelas direkt av regeringen till CIF och att anslaget höjs från 13 miljoner kronor till minst 20 miljoner kronor. Förslaget att RF inte längre skall ingå i CIF:s styrelse vill vi dock avstyrka. Även om CIF får uppdraget att genomföra utvärderingen av det statliga idrottsstödet kommer dess primära uppgift också framgent att vara statens sektorsorgan för idrottsforskning.

Det är då viktigt att RF genom sin initierade sakkunskap om den "levande idrottens" behov av forskning finns representerat i CIF:s styrelse. När frågor om den statliga utvärderingen av idrottsstödet behandlas i styrelsen bör dock inte RF:s representanter ha närvaro- och beslutsrätt.

Professor Göran Patriksson
Idrottshögskolan
Utbildningsvetenskapliga fakulteten
Göteborgs universitet